

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 07.11.2025

DİLANKUNTAYAN
Şanlıurfa Milletvekili

Türkiye genelindeki hapishanelerde uygulanan “kuyu tipi” olarak adlandırılan yüksek güvenli, tek kişilik ve tecrit koşullarındaki hücre sistemi giderek yaygınlaşmakta ve genel form halini almaktadır. YGC ve S Tipi Hapishaneler, BM Mandela Kuralları'na aykırı şekilde düzayn edilmiş, insanların uzun süreli yaşama imkanı olmayan fiziki ve psikolojik koşullarda hapsedilmelerini amaçlayan, insanlık onuruna ve infaz sisteminin asli amaçlarına aykırı kurumlar olarak giderek sayı ve kapasite bakımından artmaktadır.

Bu model kapsamında mahpusların gün ışığına, yeterli havalandırmaya ve diğer tutuklularla sosyal iletişime erişimi sınırlanmakta; hücre mimarisi, sosyal izolasyon ve gözetim koşulları bakımından uluslararası sözleşme ve protokollere aykırı kapatılma alanlarıdır. Bu tip hapishanelerde tutulan mahpusların en temel insan hakları dahi ihlal edilmekte, sırf tutulma koşulları dahi kötü muamele ve bazı durumlarda işkence halini almaktadır.

İlgili tıbbi ve insan hakları raporları, söz konusu cezaevi düzenlemelerinin mahpusların sağlık hakkı, onurlu muamele hakkı ve izolasyona karşı korunma hakkı ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi gibi uluslararası normlarla bağdaştırılmadığını belirtmektedir. Bu çerçevede uzun süredir “Kuyu Tipi Hapishaneleri Kapatılsın” talebiyle devam eden eylem ve kampanyalar toplumun geniş kesimlerce sürdürülmektedir. Sivil toplum örgütleri, barolar, mahpus yakınları ve mahpuslar bu hapishanelerin kapatılmasını talep etmektedir.

Sincan F Tipi Hapishanesi'nde tutulmakta olan Serkan Onur Yılmaz kuyu tipi hapishanelerin kapatılması, hasta mahpusların tahliyesi ve sevk taleplerinin kabul edilmesi amacıyla 363 gündür ölüm orucu eylemine devam etmektedir. Antalya Döşemealtı Kapalı Hapishanesi'ndeyken eylemine başlayan Yılmaz, ölüm orucunun kritik evrelerinde Sincan'a sevk edilmiş olmasına rağmen, kendisiyle benzer durumda olan mahpusların sevk ve nakil taleplerinin verilen vaatlere rağmen yerine getirilmemesi sebebiyle eylemine devam etmektedir.

Serkan Onur Yılmaz yürüyemez ve temel ihtiyaçlarını dahi yerine getiremez bir hale gelmiş, sağlık durumu gün geçtikçe ağırlaşmış, hayati risk boyutlarına varmıştır.

Bu bağlamda;

1. “Kuyu tipi” olarak adlandırılan yüksek güvenlikli cezaevi modeline ilişkin olarak Adalet Bakanlığı ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hangi yasal düzenlemelere dayanmaktadır, bu modelin uygulama esasları ve kriterleri nelerdir?
2. Serkan Onur Yılmaz’ın açlık grevi / ölüm orucu süreci kapsamında mahpus sevk-nakil işlemleri, sağlık kontrolleri ve cezaevi idaresinin uyguladığı tıbbi gözetim belgeleri nelerdir? Bu tutuklunun güncel sağlık raporu ne durumdadır?
3. Kuyu tipi cezaevlerinde mahpuslara uygulanan hücre koşulları (ışık-hava alma, havalandırma süresi, sosyal iletişim imkânları, görüş hakkı gibi) ne düzeydedir ve bu koşullar uluslararası insan hakları standartlarıyla (örneğin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 3. maddesi, Birleşmiş Milletler Nelson Mandela Kuralları) uyumlu mudur?
4. Sivil toplum kuruluşları tarafından ileri sürülen “kuyu tipi cezaevlerinde işkence veya kötü muamele riski vardır” iddiaları Adalet Bakanlığı veya Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından ne zaman, hangi içerikte ve hangi yöntemle incelenmiş; varsa bu incelemeler sonucunda hangi idari veya cezai müeyyideler uygulanmıştır?
5. Ölüm orucu veya açlık grevi eylemlerine giren tutukluların sağlık durumlarının kötüleşmesi halinde infaz kurumları ve Bakanlık hangi tedbirleri almakta; söz konusu tutuklular için bir rehabilitasyon, tazminat veya telafi planı öngörülmüş müdür?
6. Kuyu tipi cezaevi uygulamalarının kamuoyunda yoğun biçimde tartışıldığı bu dönemde, Adalet Bakanlığı kısa, orta ve uzun vadede bu uygulamaların yol açtığı hak ihlallerini önlemek amacıyla hangi somut eylem planını/süreç takvimini belirlemiştir?
7. Serkan Onur Yılmaz’ın başta olmak üzere kuyu tipi cezaevlerinde bulunan ve bu uygulamaya karşı eylem yapan mahpusların taleplerinden biri olan “kuyu tipi cezaevlerinin kapatılması veya dönüştürülmesi” noktasında Bakanlığınız hangi değerlendirmeyi yapmış; bu talebe ilişkin resmi görüşü ve uygulama planı nedir?